

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО:
протокол засідання кафедри
«28» серпня 2023 року № 1

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКПІ 1.2.5 «ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ»

Освітньо-професійна
програма

Публічне управління та адміністрування

Спеціальність

281 Публічне управління та адміністрування

Факультет

Навчально-науковий інститут управління

2023 – 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Євроінтеграція та національна ідентичність» для здобувачів вищої освіти ОП «Публічне управління та адміністрування» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» (галузь знань – 28 «Публічне управління та адміністрування»).

Розробник:

Надежденко Аліна Олексіївна, доцент кафедри публічного управління та адміністрування ННІУ МДУ, кандидат наук з державного управління

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 8	Галузь знань <u>28 Публічне управління та адміністрування</u>	Обов'язкова з циклу дисциплін професійної підготовки	
Семестрових модулів – 1	ОП «Публічне управління та адміністрування» <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат		Семестр	
Загальна кількість годин: – 240 год.		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський) рівень</u> Ступінь вищої освіти: <u>Бакалавр</u>	Лекції	
		38 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		34 год.	12 год.
		Самостійна робота	
		96 год.	144 год.
		Індивідуальні завдання:	
72 год.	72 год.		
		Вид контролю: Залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 40/60 (67%)

для заочної форми здобуття вищої освіти – 13/87 (15%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти компетентності щодо проблематики європейської інтеграції та національної ідентичності в історичному, теоретичному і практичному спектрі аналізу.

Завдання навчальної дисципліни: дослідити еволюцію теоретичного розуміння інтеграції: основні поняття та підходи; розглянути основні форми та типи інтеграційних процесів; висвітлення теоретичних аспектів інтерпретації європейської інтеграції; набуття вмінь аналізувати й оцінювати євроінтеграційні наміри України в умовах міжнародних інтеграційних процесів; знайомство з основними історичними етапами становлення ЄС та інституційної структури Європейського Союзу; сформуванню уявлення про основні концепції і поняття досліджень національної ідентичності; визначити проблеми формування української національної ідентичності; окреслити шляхи збереження національної ідентичності в Україні в умовах глобалізаційних викликів.

Змістові модулі:

1. Історичні передумови, зміст та основні етапи процесу європейської інтеграції.
2. Європейський союз – найуспішніше світове інтеграційне об'єднання.
3. Національна ідентичність: феномен і засади формування.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі – обов'язкова компонента з циклу дисциплін професійної підготовки, обсягом - 180 годин / 6 кредитів ECTS. Належить до числа новітніх навчальних курсів і передбачає міждисциплінарний і системний підхід до вивчення основних засад європейської інтеграції та національної ідентичності.

Передумови для вивчення дисципліни відбувається на основі отриманих знань та навичок з наступних навчальних дисциплін: «Теорія та методологія публічного управління та адміністрування», «Конституційно-правові засади публічного управління та адміністрування», «Політичні інститути та процеси», «Основи сталого розвитку суспільства».

Компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	К32. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. К36. Здатність працювати в команді. К37. Здатність планувати та управляти часом. К39. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. К310. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і

	<p>письмово.</p> <p>КЗ11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>КЗ12. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>КЗ13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<p>КФ3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.</p> <p>КФ7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.</p> <p>КФ11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування</p> <p>КФ12. Здатність застосовувати ефективні управлінські інструменти публічного управління та адміністрування в органах державної та регіональної влади, місцевого самоврядування з урахуванням тенденцій сталого розвитку держави та Приазов'я зокрема.</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>РН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.</p> <p>РН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.</p>

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ, ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ ПРОЦЕСУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»

Тема 1. Еволюція теоретичного розуміння інтеграції: поняття та підходи.

Основні форми та типи інтеграційних процесів.

Основні підходи до визначення терміна „інтеграція”. Методологічні аспекти дослідження інтеграційних процесів.

Сутність інтеграції, її відмінності від інших форм взаємодії національних держав (міжнародна торгівля, закордонні інвестиції, спільне підприємництво, військово-політичні союзи і т.д.). Інтеграція як процес і як стан. Міжнародне співробітництво та міжнародна інтеграція. Наслідки і ефективність міжнародної інтеграції для розвитку країн-учасниць.

Зміст і характерні риси регіональної інтеграції. Принципи, параметри і форми регіональної інтеграції (секторальні і преференційні торговельні угоди, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз) на прикладі відомих інтеграційних угруповань. Визначення “економічної інтеграції”. Поняття “політична інтеграція”, “військова інтеграція”, „соціальна інтеграція”, „культурна інтеграція”.

Сутність і особливості західноєвропейської інтеграції. Параметри інтеграції. Фактори, що визначають рівень розвитку інтеграції. Умови, що сприяють інтенсифікації інтеграційних процесів. Етапи розвитку західноєвропейської інтеграції.

Література:

1) Петасюк О.І. Політична та економічна інтеграція в глобальну епоху. Регіональні студії. 2020. № 20. С. 125-130.

2) Кузь О.М. Теорія та історія європейської інтеграції: навчальний посібник / О. М. Кузь, Ю. І. Потоцька, І. В. Застава та ін. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 182 с.

3) Резніков В.В. Державна політика у сфері європейської інтеграції України: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: «Діса плюс», 2020. 364 с.

4) Корнієнко В.О. Україна в Європі і світі: Електронний навчальний посібник. URL: <https://multimedia.posibnyky.vntu.edu.ua/mm/Ukraine-EU/txt/01.html>

5) Палагнюк Ю.В. Політика європейської інтеграції: методичні рекомендації / Ю.В. Палагнюк. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 36 с.

Тема 2. Еволюція ідеї європейської інтеграції в контексті теорії державного управління.

Специфіка наукових досліджень європейської інтеграції. Політологічний підхід до вивчення європейської інтеграції. Особливості соціологічного підходу до дослідження європейської інтеграції. Сутність економіко-теоретичного підходу до вивчення феномену європейської інтеграції. Характеристика правового підходу до дослідження європейської інтеграції.

Література:

1) Курах Л.В. Поняття та види міжнародної інтеграції: теоретико-правовий аналіз. *Держава та регіони. Серія: Право.* 2020. № 4 (79). Т. 2 URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/4-2_2020/4.pdf

2) Хомутенко Л. І., Хомутенко А. В. Теоретичне підґрунтя формування об'єднаної Європи. *Економіка, управління та адміністрування.* 2019. № 4 (90). С. 126-132.

3) Баркалова І.М. Теоретичні моделі розвитку європейської інтеграції у 40–70-х роках ХХ ст URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/86883/02-Barkalova.pdf?sequence=1>.

4) Мальська М., Антонюк Н. Основи європейської інтеграції. Центр навчальної літератури, 2019. 320 с.

5) Макаренко М.І. Європейська інтеграція. Центр навчальної літератури, 2019. 344 с.

6) Попко О.В. Міжнародна економічна інтеграція та місце України в міжнародних інтеграційних процесах. *Проблеми системного підходу в економіці.* Вип. № 2. 2019. С. 13-20.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. **«ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ – НАЙУСПІШНІШЕ СВІТОВЕ ІНТЕГРАЦІЙНЕ ОБ'ЄДНАННЯ»**

Тема 3. Політика європейської інтеграції.

Європейська інтеграція: поняття, походження та розвиток. Суть проекту Європейського Союзу А.Бріана. Перша міжнародна організація для вираження й розвитку європейської інтеграції.

Особливості європейської інтеграції в 50-х рр. ХХ ст. Створення Ради Європи як виразника європейської інтеграції. Роль Консолідованих договорів про Європейський Союз в європейській інтеграції. Право Європейського Союзу як автономна правова система. Загальна характеристика інституцій ЄС. Інституційна система Європейського Союзу та її риси.

Література:

- 1) Задорожна С.М., Кирилюк Н.В., Маник А.З. Право ЄС: устрій та правопорядок / Чернівці, Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2021. 232 с.
- 2) Європейський Союз: навч. посіб. / [А. О. Бояр (кер. авт. кол.), Н. П. Карпчук, Н. І. Романюк та ін.]; за ред. А. О. Бояра, С. В. Федонюка. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 600 с.
- 3) Європейський Союз: вчора, сьогодні, завтра=Die Europäische Union: gestern, heute, morgen: навч. посібник / укл. Ю. Макар, В. Бурдяк, В. Макар, В. Семенко. Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 400 с.
- 4) ЄС як найбільш розвинуте інтеграційне об'єднання. URL: <https://buklib.net/books/27879/>
- 5) Юліана Палагнюк. Основні етапи європейської інтеграції. Єдиний економічний та валютний союз. URL: <https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyi-posibnyk>

Тема 4. Процес інтеграції України до ЄС. Основні проблеми входження України в ЄС та шляхи їх подолання

Основні вектори зовнішньої політики України. Євроінтеграція як провідна стратегія зовнішньої політики України. Національні інтереси України у світлі євроінтеграції. Запровадження і дотримання норм міжнародного права та інституційний розвиток Української держави і покращення стандартів життя громадян. Дорожня карта реформ на шляху до євроінтеграції. Основні проблеми у сфері адаптації громадської думки до ідей євроінтеграції та сприйняття європейських цінностей в сучасній Україні.

Література:

- 1) Нежигай Ілля. Членство України в ЄС: чого чекати і які труднощі попереду. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20231101-chlenstvo-ukrayiny-v-yes-chogo-chekaty-i-yaki-trudnoshhi-poperedu/>
- 2) Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. Національна безпека і оборона. 2022. №1-2. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf
- 3) Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи: аналітична доповідь (грудень 2022 р.). URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>
- 4) Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: матеріали ХІХ наук.-практ. конф. 16 червня 2022 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. Дніпро: НТУ ДП, 2022. 151 с.
- 5) Кормич Л.І., Краснопольська Т.М. Євроінтеграція, міжнародне публічне управління та безпека: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Одеса : Фенікс, 2020. 60 с.
- 6) Інтеграція України до ЄС: російський чинник. URL: eweurope.org.ua/media-post/integratsiya-ukrayiny-do-yes-rosijskyj-chynnyk/

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

«НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ФЕНОМЕН І ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ»

Тема 5. Поняття нації як визначальна детермінанта ідентифікаційного дискурсу. Українська політична нація – визначальна засада формування української ідентичності.

Сутнісні зв'язки між політичною модернізацією, становленням національної ідентичності і здобуттям суверенітету державами на демократичних засадах. Основні шляхи та механізми формування сучасної консолідаційної моделі національної ідентичності в українському суспільстві, чинники та суб'єкти такого формування, а також його поточні проблеми, перспективи розвитку консолідаційної моделі національної ідентичності в Україні.

Література:

- 1) Лопатська, Н.М. Нація, націоналізм та національні ідентичності: історіографічний аспект дослідження. Культурологічний альманах. 2023. №2. С. 89–94.
- 2) Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. Київ : ІІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с.
- 3) Горінов П.В., Драпушко Р.Г. Становлення національної ідентичності як основа національної безпеки української держави. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 10. С. 26-30.
- 4) Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2020. 364 с.
- 5) Трансформація української національної ідеї / упорядник О. Доній. Київ: Наш формат, 2019. 472 с.
- 6) Руденко Ю. Ю. Консолідаційний потенціал національної ідентичності. Науковий часопис Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Київ: 2020. Вип. 26. С. 10–16

Тема 6. Феномен української ідентичності. Збереження української ідентичності в умовах війни РФ про Україну.

Історична пам'ять як підґрунтя тяглості національної ідентичності. Національна ідентичність в історичній ретроспективі України. Політика пам'яті як інструмент формування консолідаційної моделі національної ідентичності. Особливості формування національної ідентичності суспільства у контексті теорії модернізації. Шляхи та механізми формування сучасної консолідаційної моделі національної ідентичності в умовах незалежної України. Чинники та суб'єкти формування консолідаційної моделі національної ідентичності в сучасній Україні. Проблеми та перспективи національної консолідації в сучасній Україні.

Література:

- 1) Надежденко А.О. Стійкість національної ідентичності за умов війни. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: Матеріали V Міжнародна науково-практична конференція «Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях» (26 жовтня 2023. м. Київ (Україна)). 2023. С. 203-206.
- 2) Надежденко А.О., Пруднікова К.О. Механізми запровадження європейських принципів державного управління в Україні. Цілі сталого розвитку: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі: матеріали VII Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти та молодих вчених (27 жовтня 2023, Київ). 2023. С. 184-186.
- 3) Надежденко А.О. Національний вимір російсько-української війни. Актуальні проблеми науки та освіти: зб. матеріалів XXVI підсумк. наук.-практ. конф. викладачів МДУ, м. Маріуполь, лютий 2024 р. / За заг. ред. М.В. Трофименка. Маріуполь: МДУ, 2024 (у друці).
- 4) Надежденко А.О. До питання трансформації національної ідентичності в умовах геополітичної дихотомії України. Актуальні проблеми науки та освіти: зб. матеріалів XXIV

підсумк. наук.-практ. конф. викладачів МДУ, м. Маріуполь, 04 лютого 2022 р. / За заг. ред. М.В. Трофименка. Маріуполь: МДУ, 2022. С. 74–76.

5) Надежденко А.О., Кучерова А.М. Українська національна ідентичність в умовах глобального середовища. Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір. Матер. VII Міжнародної науково-практичної конференції (Маріуполь, 20 листоп. 2020). Маріуполь: МДУ, 2020. С. 13—15.

6) Руденко Ю. Ю. Інтеграційний потенціал історичної пам'яті у контексті формування консолідаційної моделі національної ідентичності. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: збірник наукових праць. Київ, 2020. № 2 (46). С. 34–39.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ, ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ ПРОЦЕСУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»												
Тема 1. Еволюція теоретичного розуміння інтеграції: поняття та підходи. Основні форми та типи інтеграційних процесів.	42	8	6		16	12	42	2	2		26	12
Тема 2. Еволюція ідеї європейської інтеграції в контексті теорії державного управління.	38	6	4		16	12	38	2	2		22	12
ІНДЗ						24						24
Разом за змістовим модулем 1	80	14	10		32	24	80	4	4		48	24
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ – НАЙУСПІШНІШЕ СВІТОВЕ ІНТЕГРАЦІЙНЕ ОБ'ЄДНАННЯ»												
Тема 3. Політика європейської інтеграції	40	6	6		16	12	40	2	2		24	12
Тема 4. Процес інтеграції України до ЄС. Основні проблеми входження України в ЄС та шляхи їх подолання	40	6	6		16	12	40	2	2		24	12
ІНДЗ						24						24
Разом за змістовим модулем 2	80	12	12		32	24	80	4	4		48	24
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. «НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ФЕНОМЕН І ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ»												
Тема 5. Поняття нації як визначальна детермінанта ідентифікаційного дискурсу. Українська політична нація – визначальна засада формування української ідентичності.	40	6	6		16	12	40	2	2		24	12
Тема 6. Феномен української ідентичності. Збереження української ідентичності в умовах війни РФ про України	40	6	6		16	12	40	2	2		24	12
ІНДЗ						24						24
Разом за змістовим модулем 3	80	12	12		32	24	80	4	4		48	72
Усього годин:	240	38	34		96	72	240	12	12		144	72

5. Перелік тем та зміст практичних (семінарських) занять (аудиторні заняття)

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
1.	<p>Тема 1. Еволюція теоретичного розуміння інтеграції: поняття та підходи. Основні форми та типи інтеграційних процесів. Основні підходи до визначення терміна „інтеграція”. Методологічні аспекти дослідження інтеграційних процесів. Сутність інтеграції, її відмінності від інших форм взаємодії національних держав (міжнародна торгівля, закордонні інвестиції, спільне підприємництво, військово-політичні союзи і т.д.). Інтеграція як процес і як стан. Сутність і особливості західноєвропейської інтеграції. Параметри інтеграції. Фактори, що визначають рівень розвитку інтеграції. Умови, що сприяють інтенсифікації інтеграційних процесів. Етапи розвитку західноєвропейської інтеграції.</p> <p>Література: 1) Петасюк О.І. Політична та економічна інтеграція в глобальну епоху. Регіональні студії. 2020. № 20. С. 125-130. 2) Кузь О.М. Теорія та історія європейської інтеграції: навчальний посібник / О. М. Кузь, Ю. І. Потоцька, І. В. Застава та ін. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 182 с. 3) Резніков В.В. Державна політика у сфері європейської інтеграції України: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: «Діса плюс», 2020. 364 с. 4) Корнієнко В.О. Україна в Європі і світі: Електронний навчальний посібник. URL: https://multimedia.posibnyky.vntu.edu.ua/mm/Ukraine-EU/txt/01.html 5) Палагнюк Ю.В. Політика європейської інтеграції: методичні рекомендації / Ю.В. Палагнюк. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 36 с.</p>	<p><i>Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i> Надати характеристику основних напрямів розуміння та теоретичного обґрунтування інтеграції які існують у сучасній науці. Визначити у чому полягає специфіка осмислення інтеграції у пост-некласичних концепціях. Проаналізувати зв'язок інтеграційного та інноваційного розвитку суспільства. Визначити вплив інтеграції на інституціональний розвиток системи державного управління. Перелічити механізми державного управління суспільним розвитком що формуються під впливом інтеграції. Визначити особливості теоретичного обґрунтування інтеграції та їх зв'язок з практикою державного управління.</p>	6	2	РН5 РН12
2.	<p>Тема 2. Еволюція ідеї європейської інтеграції в контексті теорії державного управління. Специфіка наукових досліджень європейської інтеграції. Нові моделі європейської інтеграції. Економічні теорії європейської інтеграції.</p> <p>Література: 1) Курах Л.В. Поняття та види міжнародної інтеграції: теоретико-правовий аналіз. <i>Держава та регіони. Серія: Право.</i> 2020. № 4 (79). Т. 2 URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/4-2_2020/4.pdf 2) Хомутенко Л. І., Хомутенко А. В. Теоретичне підґрунтя формування об'єднаної Європи. Економіка, управління та адміністрування. 2019. № 4 (90). С. 126-132. 3) Баркалова І.М. Теоретичні моделі розвитку європейської інтеграції у 40–70-х роках ХХ ст URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/86883/02-Barkalova.pdf?sequence=1. 4) Мальська М., Антонюк Н. Основи</p>	<p><i>Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i> Охарактеризувати основні ідеї розвитку Європи притаманні античній епосі. Охарактеризувати основні чинники формування європейської ідентичності. Надати розуміння того у чому полягає сутність ідеї про об'єднану Європу.</p>	4	2	РН5 РН12

	<p>європейської інтеграції.. Центр навчальної літератури, 2019. 320 с.</p> <p>5) Макаренко М.І. Європейська інтеграція. Центрна навчальної літератури, 2019. 344 с.</p> <p>6) Попко О.В. Міжнародна економічна інтеграція та місце України в міжнародних інтеграційних процесах. <i>Проблеми системного підходу в економіці</i>. Випуск № 2 (70), 2019. С. 13-20.</p>				
3.	<p>Тема 3. Європейський союз – найуспішніше світове інтеграційне об'єднання.</p> <p>Європейська інтеграція: поняття, походження та розвиток. Суть проекту Європейського Союзу А.Бріана. Перша міжнародна організація для вираження й розвитку європейської інтеграції. Особливості європейської інтеграції в 50-х рр. ХХ ст. Створення Ради Європи як виразника європейської інтеграції. Роль Консолідованих договорів про Європейський Союз в європейській інтеграції. Право Європейського Союзу як автономна правова система. Загальна характеристика інституцій ЄС. «Інституційна система Європейського Союзу» та її риси.</p> <p>Література:</p> <p>1) Задорожна С.М., Кирилюк Н.В., Маник А.З. Право ЄС: устрій та правопорядок / Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2021. 232 с.</p> <p>2) Європейський Союз: навч. посіб. / [А. О. Бояр (кер. авт. кол.), Н. П. Карпчук, Н. І. Романюк та ін.]; за ред. А. О. Бояра, С. В. Федонюка. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 600 с.</p> <p>3) Європейський Союз: вчора, сьогодні, завтра=Die Europäische Union: gestern, heute, morgen: навч. посібник / укл. Ю. Макар, В. Бурдяк, В. Макар, В. Семенко. Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 400 с.</p> <p>4) ЄС як найбільш розвинуте інтеграційне об'єднання. URL: https://buklib.net/books/27879/</p> <p>5) Юліана Палагнюк. Основні етапи європейської інтеграції. Єдиний економічний та валютний союз. URL: https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyi-posibnyk</p>	<p><i>Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i></p> <p>Визначити основні етапи європейської інтеграції.</p> <p>Охарактеризувати чотири розширення ЄС у ХХ столітті та три розширення ЄС у ХХІ столітті</p> <p>Проаналізувати зовнішню політику ЄС та перспективи подальшого розширення ЄС.</p>	6	2	PH5 PH12
4.	<p>Тема 4. Процес інтеграції України до ЄС. Основні проблеми входження України в ЄС та шляхи їх подолання</p> <p>Основні вектори зовнішньої політики України. Євроінтеграція як провідна стратегія зовнішньої політики України. Національні інтереси України у світлі євроінтеграції. Запровадження і дотримання норм міжнародного права та інституційний розвиток Української держави і покращення стандартів життя громадян. Дорожня карта реформ на шляху до євроінтеграції. Основні проблеми у сфері адаптації громадської думки до ідей євроінтеграції та сприйняття європейських цінностей в сучасній Україні.</p> <p>Література:</p> <p>1) Нежигай Ілля. Членство України в ЄС: чого чекати і які труднощі попереду. URL: https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20231101-chlenstvo-ukrayiny-v-yes-chogo-chekaty-i-yaki-trudnoshhi-poperedu/</p> <p>2) Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. Національна безпека і оборона. 2022. №1-2. URL:</p>	<p><i>Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i></p> <p>Охарактеризувати основні механізми співробітництва України та ЄС.</p> <p>Охарактеризувати основні вектори євроінтеграційних процесів в Україні.</p> <p>Охарактеризувати історію, сучасний стан та пріоритетні напрями відносин між Україною та Євросоюзом.</p>	6	2	PH5 PH12

	<p>https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf</p> <p>3) Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи: аналітична доповідь (грудень 2022 р.). URL: https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf</p> <p>4) Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: матеріали XIX наук.-практ. конф. 16 червня 2022 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. Дніпро: НТУ ДП, 2022. 151 с.</p> <p>5) Кормич Л.І., Краснопольська Т.М. Євроінтеграція, міжнародне публічне управління та безпека: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Одеса : Фенікс, 2020. 60 с.</p> <p>6) Інтеграція України до ЄС: російський чинник. URL: eweurope.org.ua/media-post/integratsiya-ukrayiny-do-yes-rosijskij-chynnyk/</p>				
5.	<p>Тема 5. Поняття нації як визначальна детермінанта ідентифікаційного дискурсу. Українська політична нація – визначальна засада формування української ідентичності. Сутнісні зв'язки між політичною модернізацією, становленням національної ідентичності і здобуттям суверенітету державами на демократичних засадах. Основні шляхи та механізми формування сучасної консолідаційної моделі національної ідентичності в українському суспільстві, чинники та суб'єкти такого формування, а також його поточні проблеми, перспективи розвитку консолідаційної моделі національної ідентичності в Україні.</p> <p>Література:</p> <p>1) Лопачька, Н.М. Нація, націоналізм та національні ідентичність: історіографічний аспект дослідження. Культурологічний альманах. 2023. №2. С. 89–94.</p> <p>2) Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с.</p> <p>3) Горінов П.В., Драпушко Р.Г. Становлення національної ідентичності як основа національної безпеки української держави. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 10. С. 26-30.</p> <p>4) Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2020. 364 с.</p> <p>5) Трансформація української національної ідеї / упорядник О. Доній. Київ: Наш формат, 2019. 472 с.</p> <p>6) Руденко Ю. Ю. Консолідаційний потенціал національної ідентичності. Науковий часопис Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Київ: 2020. Вип. 26. С. 10–16.</p>	Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне: Проаналізувати генезу поняття «нація» у теорії суверенітету і теорії нації. Визначити теоретико-методологічні детермінанти дослідження національної ідентичності. Охарактеризувати місце національної ідентичності у системі ідентичностей: теоретичний та практичний виміри. Охарактеризувати історичні моделі формування національної ідентичності в контексті зарубіжного історичного досвіду	6	2	PH5 PH12
6	<p>Тема 6. Феномен української ідентичності. Збереження української ідентичності в умовах війни РФ про Україну. Історична пам'ять як підґрунтя тягlostі</p>	Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати	6	2	PH5 PH12

	<p>національної ідентичності. Національна ідентичність в історичній ретроспективі України. Політика пам'яті як інструмент формування консолідаційної моделі національної ідентичності. Особливості формування національної ідентичності суспільства у контексті теорії модернізації. Шляхи та механізми формування сучасної консолідаційної моделі національної ідентичності в умовах незалежної України. Чинники та суб'єкти формування консолідаційної моделі національної ідентичності в сучасній Україні. Проблеми та перспективи національної консолідації в сучасній Україні.</p> <p>Література:</p> <p>1) Надежденко А.О. Стійкість національної ідентичності за умов війни. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: Матеріали V Міжнародна науково-практична конференція «Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях» (26 жовтня 2023. м. Київ (Україна)). 2023. С. 203-206.</p> <p>2) Надежденко А.О., Пруднікова К.О. Механізми запровадження європейських принципів державного управління в Україні. Цілі сталого розвитку: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі: матеріали VII Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти та молодих вчених (27 жовтня 2023, Київ). 2023. С. 184-186.</p> <p>3) Надежденко А.О. Національний вимір російсько-української війни. Актуальні проблеми науки та освіти: зб. матеріалів XXVI підсумк. наук.-практ. конф. викладачів МДУ, м. Маріуполь, лютий 2024 р. / За заг. ред. М.В. Трофименка. Маріуполь: МДУ, 2024 (у друці).</p> <p>4) Надежденко А.О. До питання трансформації національної ідентичності в умовах геополітичної дихотомії України. Актуальні проблеми науки та освіти: зб. матеріалів XXIV підсумк. наук.-практ. конф. викладачів МДУ, м. Маріуполь, 04 лютого 2022 р. / За заг. ред. М.В. Трофименка. Маріуполь: МДУ, 2022. С. 74–76.</p> <p>5) Надежденко А.О., Кучерова А.М. Українська національна ідентичність в умовах глобального середовища. Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір. Матер. VII Міжнародної науково-практичної конференції (Маріуполь, 20 листоп. 2020). Маріуполь: МДУ, 2020. С. 13—15.</p> <p>6) Руденко Ю. Ю. Інтеграційний потенціал історичної пам'яті у контексті формування консолідаційної моделі національної ідентичності. <i>Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»</i>. Політологія. Соціологія. Право: збірник наукових праць. Київ, 2020. № 2 (46). С. 34–39.</p>	<p><i>теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i></p> <p>Визначити специфіку актуалізації історичної складової національної ідентичності.</p> <p>Обговорити модернізаційні особливості ціннісної складової демократичного транзиту в Україні.</p> <p>Обговорити концептуалізацію національної ідентичності України у контексті постмодернізації.</p> <p>Обговорити теоретичні проблеми і політичний дискус формування сучасної консолідаційної моделі національної ідентичності в Україні.</p>			
Разом:		34	12		

6. Самостійна робота (позааудиторна заняття)

№ з/п	Назва напрямку	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	40	60
2.	Підготовка до семінарських занять	56	84
3.	Виконання індивідуальних завдань	72	72
	Разом:	168	216

7. Індивідуальна робота

Індивідуальне завдання до модуля 1

Презентація/доповідь на тему: «Аналіз теоретичних поглядів вченого-дослідника європейської інтеграції»

Презентація (доповідь) має бути результатом творчого опрацювання тематичних матеріалів. Обсяг індивідуального завдання не повинен бути меншим за 10 слайдів (сторінок) і не перевищувати 20 слайдів (сторінок). При викладі матеріалу необхідно дотримуватися плану.

Вступ

1. Загальна характеристика теоретичного напрямку дослідження європейської інтеграції, представником якого є вчений.
2. Огляд теоретичного доробку і наукова діяльність вченого.
3. Основні положення концепції вченого-дослідника.
4. Критичний розгляд поглядів вченого його опонентами.
5. Внесок теоретичної спадщини вченого-дослідника у вивчення європейської інтеграції.

Висновки

Список використаних джерел та літератури

Список вчених-дослідників європейської інтеграції (на вибір здобувача вищої освіти):

1. Теоретичні погляди А.Спінеллі.
2. Теоретичні погляди Е.Гааса.
3. Теоретичні погляди Д.Мітрані.
4. Теоретичні погляди Л.Ліндберга.
5. Теоретичні погляди С.Гоффмана.
6. Теоретичні погляди А.Моравчика.
7. Теоретичні погляди К.Дойча.
8. Теоретичні погляди Дж.Ная.
9. Теоретичні погляди Ф.Шміттера.
10. Теоретичні погляди А.Маршалья.
11. Теоретичні погляди С.Шейнгольда.
12. Теоретичні погляди Р.Гінсберга.
13. Теоретичні погляди С.Джорджа.
14. Теоретичні погляди С.Балмера.
15. Теоретичні погляди Р.Когейна.
16. Теоретичні погляди В.Весселса.
17. Теоретичні погляди А.Стоун-Світа.
18. Теоретичні погляди В.Сендхольца.
19. Теоретичні погляди А.Мілворда.
20. Теоретичні погляди Р.Дарендорфа.
21. Теоретичні погляди В.Воллеса.
22. Теоретичні погляди Д.Пітерсона.

23. Теоретичні погляди Ф.Шарпфа.
24. Теоретичні погляди С.Хікса.
25. Теоретичні погляди Б.Рассета.
26. Теоретичні погляди Д.Пуччали.
27. Теоретичні погляди Г.Т'юна.
28. Теоретичні погляди П.Сабатьє.
29. Теоретичні погляди Я.Тінбергена.
30. Теоретичні погляди Б.Баласси.

Індивідуальне завдання до модуля 2

Підготувати доповідь для обговорення

1. Визначте причини появи наднаціональних інститутів і їх конфігурацію.
2. Проаналізуйте вплив «люксембурзького компромісу» на інституційні основи ЄС.
3. Назвіть основні інституційні зміни, пов'язані з Конституцією ЄС.
4. Проаналізуйте нову конфігурацію європейських інститутів, передбачену Лісабонським договором.
5. Назвіть передумови утворення, цілі і принципи Європейського союзу.
6. Охарактеризуйте правову природу та проблеми міжнародної правосуб'єктності Європейського союзу.
7. Визначте елементи наднаціональності в Європейському союзі і його правовій системі.
8. Визначте віхи історії співробітництва України та ЄС.
9. Дайте загальну характеристику співпраці України та ЄС у гуманітарній сфері.
10. Європейські соціальні стандарти: перспективи для України.

Індивідуальне завдання до модуля 3

Підготувати міні-есе на тему: «Україніці – це незламна нація».

Здобувачу вищої освіти надається право самостійно сформулювати бажану тему реферату (есе) та погодивши тему з викладачем, підготувати та виступити з рефератом (есе).

Підготовка міні-есе

Міні-есе є формою індивідуальної самостійної роботи здобувача вищої освіти над проблематикою курсу і є основою для планованого виступу під час обговорення теми заняття. Міні-есе – це коротка (3-5 ст.) розвідка по «вузькій» проблемі, підготовка інформаційного виступу по одному з питань теми заняття, огляд літератури, переклад, аналітичний аналіз документів матеріалів ЗМІ і т.д.

Критерії оцінювання:

- вміння лаконічно та чітко викласти підготовлений матеріал (3-4 хв.)
- вміння відповісти на запитання.

Есе або міні-есе повністю або частково запозичені («скачані») з Інтернету чи передруковані з підручника, монографії, статті є плагіатом і не зараховуються. Плагіат зумовлює автоматичне зниження оцінки переробленої роботи на 2 бали.

8. Методи навчання та контролю

Основні методи навчання: лекція, лекція-дискусія; семінарські заняття з використанням активних форм навчання («Обговорення», «Дебати з протилежними думками» та ін.); самостійне виконання здобувачами вищої освіти завдань (індивідуальне завдання) у вигляді презентацій, доповідей, доповідей для обговорення, міні-есе.

Методами контролю в межах дисципліни є: усне та письмове опитування; перевірка виконаних самостійних завдань; оцінювання активності та знань під час участі у семінарських заняттях з використанням активних форм навчання.

9. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та семінарських занять, а також за результатами виконання здобувачем вищої освіти індивідуальних завдань (презентацій, доповідей, доповідей для обговорення, міні-есе).

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни у формі заліку.

Питання до заліку

1. Основні підходи до визначення терміна „інтеграція”.
2. Сутність інтеграції, її відмінності від інших форм взаємодії національних держав (міжнародна торгівля, закордонні інвестиції, спільне підприємництво, військово-політичні союзи і т.д.).
3. Інтеграція як процес і як стан.
4. Міжнародне співробітництво та міжнародна інтеграція.
5. Зміст і характерні риси регіональної інтеграції.
6. Принципи, параметри і форми регіональної інтеграції (секторальні і преференційні торговельні угоди, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз) на прикладі відомих інтеграційних угруповань.
7. Визначення “економічної інтеграції”. Поняття “політична інтеграція”, “військова інтеграція”, „соціальна інтеграція”, „культурна інтеграція”.
8. Сутність і особливості західноєвропейської інтеграції.
9. Параметри інтеграції. Фактори, що визначають рівень розвитку інтеграції. Умови, що сприяють інтенсифікації інтеграційних процесів.
10. Специфіка наукових досліджень європейської інтеграції.
11. Політологічний підхід до вивчення європейської інтеграції.
12. Особливості соціологічного підходу до дослідження європейської інтеграції.
13. Сутність економіко-теоретичного підходу до вивчення феномену європейської інтеграції.
14. Характеристика правового підходу до дослідження європейської інтеграції.
15. Зміст та еволюція федералістських теорій європейської інтеграції.
16. Функціоналістський напрям у теоріях європейської інтеграції. Неофункціоналізм.
17. Інтерговернменталізм (міжурядовий підхід) у теоріях європейської інтеграції. Інституціоналістські теорії та підходи.
18. Комунікативна теорія дослідження європейської інтеграції.
19. Теорії управління („governance”) і режиму.
20. Інтеграційні концепції „первинного поглиблення” та „первинного розширення”.
21. Нові моделі європейської інтеграції.
22. Економічні теорії європейської інтеграції.
23. Етапи розвитку західноєвропейської інтеграції.
24. Сутність інтеграції як складової частини міжнародних процесів.
25. Теоретичні моделі європейської інтеграції.
26. Зародження та розвиток ідей європейської єдності.
27. Європейська ідентичність як різновид колективної ідентичності.
28. Рівні європейської ідентичності.
29. Європейська ідентичність і європейська ідея та європейська свідомість..
30. Передумови та початок інтеграційних процесів в Європі після Другої світової війни.
31. Створення Європейського Економічного Союзу.
32. Політична інтеграція в Європі.
33. Інститути європейських спільнот та ЄС.
34. Особливості політико-правових систем країн ЄС та їх вплив на формування інститутів ЄС.
35. Формування інститутів європейської інтеграції та розширення їх повноважень.
36. Структура, повноваження, принципи формування та функції сучасних інститутів ЄС (Європейський парламент, Рада, Комісія, Суд, Рахункова палата, Економічний та соціальний комітет, Комітет регіонів, Омбудсман Європейський інвестиційний банк, Європейська система центральних банків, Європейський валютний інститут).
37. Хвилі розширення європейських спільнот та їх особливості.
38. Вимоги до членства. Територіальне обмеження членства. Системні вимоги європейської інтеграції.

39. Україна та процеси Європейської інтеграції.
40. Ідентичність України та процеси європейської інтеграції.
41. Формування договірно-правових, політичних та економічних засад співробітництва України та ЄС.
42. Загальна характеристика Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
43. Поняття нації як визначальна детермінанта ідентифікаційного дискурсу.
44. Українська політична нація – визначальна засада формування української ідентичності.
45. Консолідація суспільства як першочергове завдання українського національного будівництва.
46. Чинники та механізми формування української ідентичності.
47. Історична пам'ять як підґрунтя тяглості національної ідентичності.
48. Національна ідентичність в історичній ретроспективі України.
49. Політика пам'яті як інструмент формування консолідаційної моделі національної ідентичності.
50. Особливості формування національної ідентичності суспільства у контексті теорії модернізації.
51. Шляхи та механізми формування сучасної консолідаційної моделі національної ідентичності в умовах незалежної України.
52. Чинники та суб'єкти формування консолідаційної моделі національної ідентичності в сучасній Україні.
53. Проблеми та перспективи національної консолідації в сучасній Україні.
54. Кризи ідентичності: українські реалії.
55. Виклики ідентичності в час війни Росії проти України.

10. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали за окремий вид навчальної діяльності	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно розв'язав усі завдання.
4	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно розв'язав більшість завдань.
3	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але безглибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно розв'язав половину завдань.

2	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно розв'язав меншість завдань.
1	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно розв'язав окремі завдання.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарському занятті

Бали за окремий вид навчальної діяльності	Критерії оцінювання
0	відсутність на занятті з поважної чи неповажної причини; - відмова від відповіді на запитання за змістом теми
1	фрагментарне відтворення незначної частини навчального матеріалу; - відтворення менше половини навчального матеріалу; - відсутність правильної відповіді на додаткові запитання або відмова від відповіді на них.
2	демонстрація знань і розуміння основних положень навчального матеріалу з теми, правильна, але недостатньо обґрунтована відповідь; - відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак містить неточності.
3	демонстрація глибоких, міцних знань; - аргументоване використання набутих знань у нестандартних ситуаціях; - самостійний аналіз, оцінка, узагальнення навчального матеріалу; - повна та логічна відповідь на додаткові запитання за змістом теми.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання

№ з/п	Критерії оцінювання	Бали
1	належне оформлення та актуальність матеріалу	5
2	наявність ґрунтовних висновків	10
3	наявність списку літературних джерел	5
Усього		20

Критерії оцінювання підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
45-50	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання підсумкового контролю. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
35-44	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань підсумкового контролю.
25-34	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань підсумкового контролю.
15-24	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив меншість завдань підсумкового контролю
1-14	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання підсумкового контролю.

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
Тема 1.	30	1	5
Тема 2.	26	0,99	5
Тема 3.	28	0,93	5
Тема 4.	28	0,93	5
Тема 5.	28	0,93	5
Тема 6.	28	0,93	5
ІЗ	72	2,4	20
Залік			50
Підсумок	240	8	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всівиди навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	F X	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Ноутбук, ОС Windows, пакет Microsoft Office, ресурси Moodle, Google Meet, Zoom.

13. Рекомендовані джерела інформації

Обов'язкова література

1. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони [URL: <http://www.kmu.gov.ua>]
2. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу. Указ Президента України від 11.06.1998 № 615/98 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=615%2F98>.
3. Про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. Угода, Протокол, Міжнародний документ від 14.06.1994. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_012.
4. Договір об утворенні Європейського союзу по атомній енергії (консолідований текст з урахуванням Ниццьких змін). URL: <http://eulaw.ru/content/569>.
5. Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: закон України від 1 жовтня 2011 року № 1629-IV (у редакції від 04.11.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.
6. Лаакенська декларація (Декларація Лаакена) Будуще Європейського Союзу (Лаакен, 15 грудня 2001 г.). URL: <http://eulaw.ru/content/1997>.
7. Лиссабонський договір, змінює Договір про Європейський Союз і Договір про утворенні Європейського Союзу (Лиссабон, 13 грудня 2007 г.) (2007/С 306/01). URL: <http://eulaw.ru/treaties/lisbon>

Додаткова література

1. Надежденко А.О. Стійкість національної ідентичності за умов війни. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: Матеріали V Міжнародна науково-практична конференція «Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях» (26 жовтня 2023. м. Київ (Україна)). 2023. С. 203-206.
2. Надежденко А.О., Пруднікова К.О. Механізми запровадження європейських принципів державного управління в Україні. Цілі сталого розвитку: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі: матеріали VII Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти та молодих вчених (27 жовтня 2023, Київ). 2023. С. 184-186.

3. Надежденко А.О. Національний вимір російсько-української війни. Актуальні проблеми науки та освіти: зб. матеріалів XXVI підсумк. наук.-практ. конф. викладачів МДУ, м. Маріуполь, лютий 2024 р. / За заг. ред. М.В. Трофименка. Маріуполь: МДУ, 2024 (у друці).
4. Надежденко А.О. До питання трансформації національної ідентичності в умовах геополітичної дихотомії України. *Актуальні проблеми науки та освіти: зб. матеріалів XXIV підсумк. наук.-практ. конф. викладачів МДУ, м. Маріуполь, 04 лютого 2022 р.* / За заг. ред. М.В. Трофименка. Маріуполь: МДУ, 2022. С. 74–76.
5. Надежденко А.О., Кучерова А.М. Українська національна ідентичність в умовах глобального середовища. *Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір*. Матер. VII Міжнародної науково-практичної конференції (Маріуполь, 20 листоп. 2020). Маріуполь: МДУ, 2020. С. 13—15.
6. Надежденко А.О., Шаповалов В. П. Особливості іберійської системи місцевого самоврядування: порівняльно-правовий аналіз. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2018. № 7. С. 88—92. (Видання включено до міжнародної наукометричної бази даних «Index Copernicus International» (Польща)).
7. Петасюк О.І. Політична та економічна інтеграція в глобальну епоху. *Регіональні студії*. 2020. № 20. С. 125-130.
8. Кузь О.М. Теорія та історія європейської інтеграції: навчальний посібник / О. М. Кузь, Ю. І. Потоцька, І. В. Застава та ін. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 182 с.
9. Резніков В.В. Державна політика у сфері європейської інтеграції України: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: «Діса плюс», 2020. 364 с.
10. Корнієнко В.О. Україна в Європі і світі: Електронний навчальний посібник. URL: <https://multimedia.posibnyku.vntu.edu.ua/mm/Ukraine-EU/txt/01.html>
11. Палагнюк Ю.В. Політика європейської інтеграції: методичні рекомендації / Ю.В. Палагнюк. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 36 с.
12. Курах Л.В. Поняття та види міжнародної інтеграції: теоретико-правовий аналіз. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2020. № 4 (79). Т. 2 URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/4-2_2020/4.pdf
13. Хомутенко Л. І., Хомутенко А. В. Теоретичне підґрунтя формування об'єднаної Європи. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 4 (90). С. 126-132.
14. Баркалова І.М. Теоретичні моделі розвитку європейської інтеграції у 40–70-х роках ХХ ст URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/86883/02-Barkalova.pdf?sequence=1>.
15. Мальська М., Антонюк Н. Основи європейської інтеграції.. Центр навчальної літератури, 2019. 320 с.
16. Макаренко М.І. Європейська інтеграція. Центрна навчальної літератури, 2019. 344 с.
17. Попко О.В. Міжнародна економічна інтеграція та місце України в міжнародних інтеграційних процесах. *Проблеми системного підходу в економіці*. Випуск № 2 (70), 2019. С. 13-20.
18. Задорожна С.М., Кирилюк Н.В., Маник А.З. Право ЄС: устрій та правопорядок / Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці. 2021. 232 с.
19. Європейський Союз: навч. посіб. / [А. О. Бояр (кер. авт. кол.), Н. П. Карпчук, Н. І. Романюк та ін.]; за ред. А. О. Бояра, С. В. Федонюка. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 600 с.
20. Європейський Союз: вчора, сьогодні, завтра=Die Europäische Union: gestern, heute, morgen: навч. посібник / укл. Ю. Макар, В. Бурдяк, В. Макар, В. Семенко. Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 400 с.
21. ЄС як найбільш розвинуте інтеграційне об'єднання. URL: <https://buklib.net/books/27879/>
22. Юліана Палагнюк. Основні етапи європейської інтеграції. Єдиний економічний та валютний союз. URL: <https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyi-posibnyk>
23. Нежигай Ілля. Членство України в ЄС: чого чекати і які труднощі попереду. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20231101-chlenstvo-ukrayiny-v-yes-chogo-chekatyi-i-yaki-trudnoshhi-poperedu/>

24. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. Національна безпека і оборона. 2022. №1-2. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf
25. Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи: аналітична доповідь (грудень 2022 р.). URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>
26. Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: матеріали XIX наук.-практ. конф. 16 червня 2022 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. Дніпро: НТУ ДП, 2022. 151 с.
27. Кормич Л.І., Краснопольська Т.М. Євроінтеграція, міжнародне публічне управління та безпека: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Одеса : Фенікс, 2020. 60 с.
28. Інтеграція України до ЄС: російський чинник. URL: eweurope.org.ua/media-post/integratsiya-ukrayiny-do-yes-rosijskyj-chynnyk/
29. Лопатька, Н.М. Нація, націоналізм та національні ідентичність: історіографічний аспект дослідження. *Культурологічний альманах*. 2023. №2. С. 89–94.
30. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. Київ: ППІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с.
31. Горінов П.В., Драпушко Р.Г. Становлення національної ідентичності як основа національної безпеки української держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 10. С. 26-30.
32. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2020. 364 с.
33. Трансформація української національної ідеї / упорядник О. Доній. Київ: Наш формат, 2019. 472 с.
34. Руденко Ю. Ю. Інтеграційний потенціал історичної пам'яті у контексті формування консолідаційної моделі національної ідентичності. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право: збірник наукових праць. Київ, 2020. № 2 (46). С. 34–39.
35. Руденко Ю. Ю. Консолідаційний потенціал національної ідентичності. *Науковий часопис Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова*. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Київ: 2020. Вип. 26. С. 10–16.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.un.org/> – офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй.
2. <http://www.nato.int/> – офіційний сайт НАТО.
3. <http://www.coe.int/> – офіційний сайт Ради Європи.
4. <http://www.osce.org> – офіційний сайт Організації з Безпеки та Співробітництву в Європі.
5. <http://euroatlantica.kiev.ua/ua/about/> - Інформагенція Євроатлантика.
6. <http://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної Ради України.
7. <http://www.mfa.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України.
8. <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/> – «Україна-Європейський Союз» – офіційний сайт представництва України при Європейському Союзі.
9. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> - Наукова періодика України. Сторінка відкритого доступу Національної бібліотеки України ім. В.Вернадського.

10. Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;
- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академічної доброчесності:
<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtV1-dsENos1SCDRHfUpGia1Yk1gQK8j0/edit>

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку результатів навчання, отриманих у неформальній та / або інформальній освіті МДУ.

Ресурси:

<https://prometheus.org.ua/> - Prometheus – Найкращі онлайн-курси України та світу

<https://www.ed-era.com/> - EdEra – студія онлайн-освіти

<https://www.prostir.ua/> - Громадський простір